

Nr 65

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag,
m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1970.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels anlägga härvid fogade förslag till

1) lag om ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag,

2) lag om ändring i lagen (1964: 143) om bidragsförskott,

dels bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF ADOLF

Camilla Odhnoff

Propositionens innehåll

I propositionen läggs fram förslag om den ändring i lagen om allmänna barnbidrag som behövs för att genomföra den i statsverkspropositionen föreslagna höjningen av barnbidragen från 900 kr. till 1 200 kr. för barn och år. Genom denna barnbidragshöjning tillförs barnfamiljerna 540 milj. kr. per år.

I propositionen föreslås även ändringar i lagen om bidragsförskott med innebörden att bidragsförskotten till ensamstående med barn höjs från 30 % till 40 % av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Detta innebär att bidragsförskotten höjs med 630 kr. till 2 520 kr. för barn och år vid nuvarande basbeloppet 6 300 kr. Vidare föreslås att åldersgränsen för bidragsförskotten höjs från 16 år till 18 år. Kostnaderna för den föreslagna utbyggnaden av bidragsförskotten beräknas uppgå till ca 100 milj. kr. per år.

Med anledning av den nya fastighetstaxeringen föreslås i propositionen en justering av de förmögenhetsregler som gäller vid inkomstprövning av bostadstillägg för barnfamiljer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1971.

Bihang till riksdagens protokoll 1970. 9 saml. 1 avd. Nr 65

Förslag
till
Lag
om ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag

Härigenom förordnas, att 1 § lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.¹

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 900 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 1 200 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag — — — — — i riket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

¹ Senaste lydelse 1965: 31.

Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1964:143) om bidragsförskott

Härigenom förordnas, att 3, 4 och 11 §§ lagen (1964: 143) om bidragsförskott skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Bidragsförskott utgår — — — före ansökningsmånaden.

Bidragsförskott utgår till och med den månad, varunder barnet fyllt sexton år eller rätten till förskott eljest upphört.

Bidragsförskott utgår till och med den månad, varunder barnet fyllt aderton år eller rätten till förskott eljest upphört.

4 §.¹

Bidragsförskott utgör för år räknat *trettio* procent av det i 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring omförmälda basbeloppet.

Skall bidragsförskott utgå i förhållande till såväl fader som moder eller är barnet berättigat till barnpension enligt 8 kap. 5 § lagen om allmän försäkring, utgör dock bidragsförskottet i förra fallet, i förhållande till varje underhållsskyldig, *sjutton och en halv* och i senare fallet tio procent av basbeloppet.

Bidragsförskott utgör för år räknat *fjrtio* procent av det i 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring omförmälda basbeloppet.

Skall bidragsförskott utgå i förhållande till såväl fader som moder eller är barnet berättigat till barnpension enligt 8 kap. 5 § lagen om allmän försäkring, utgör dock bidragsförskottet i förra fallet, i förhållande till varje underhållsskyldig, *tjugofem* och i senare fallet tio procent av basbeloppet.

Föreligger grundad — — — — — underhållsbidragets belopp.

Bidragsförskott utgår — — — underhållsbidraget höjt.

11 §.

Det åligger barnavårdsnämnd, som utger bidragsförskott, att besluta

Det åligger barnavårdsnämnd, som utger bidragsförskott, att besluta

¹ Senaste lydelse 1968:242.

(Nuvarande lydelse)

om indragning av förskottet, därest förutsättningarna för utgivande av förskott icke längre föreligga; dock erfordras ej sådant beslut såframt bidragsförskott skall upphöra att utgå på den grund att barnet fyllt *sexton* år eller avlidit. Nämnden skall jämväl besluta om nedsättning av bidragsförskott, när bestämmelserna i denna lag föranleda därtill.

Om barnet — — — — — indraga förskottet.

Beslut om — — — — — den underhållsskyldige.

(Föreslagen lydelse)

om indragning av förskottet, därest förutsättningarna för utgivande av förskott icke längre föreligga; dock erfordras ej sådant beslut såframt bidragsförskott skall upphöra att utgå på den grund att barnet fyllt *aderton* år eller avlidit. Nämnden skall jämväl besluta om nedsättning av bidragsförskott, när bestämmelserna i denna lag föranleda därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 6 mars
1970.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM.

Statsrådet Odhnoff anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen om allmänna barnbidrag, m. m.* och anför.

Allmänna barnbidrag

Enligt 1 § lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag utgår allmänt barnbidrag med 900 kr. för barn och år.

I årets statsverksproposition (bil. 7 punkt C 1) har föreslagits, att barnbidraget den 1 januari 1971 höjs till 1 200 kr. för barn och år. Genom barnbidragshöjningen tillförs barnfamiljerna 540 milj. kr. per år. Budgetåret 1970/71 kommer barnfamiljerna att genom de allmänna barnbidragen tillföras sammanlagt 1 885 milj. kr.

I statsverkspropositionen har förutsatts, att förslag till den ändring i lagen om allmänna barnbidrag som behövs för att genomföra bidragshöjningen senare skulle föreläggas riksdagen. Sådant lagförslag bör nu genom proposition lämnas till riksdagen samtidigt med propositionen rörande skattereformen.

Bidragsförskott

Barn vars föräldrar lever åtskilda är genom bidragsförskott garanterade ett ekonomiskt grundskydd som gör att dessa barns ekonomiska trygghet inte blir beroende av den underhållsskyldige föräldrarnas vilja eller förmåga att betala underhållsbidrag. Enligt 4 § lagen (1964: 143) om bidragsförskott utgår bidragsförskottet med för år räknat 30 % av basbeloppet enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Skall bidragsförskott utgå i förhållande till båda de underhållsskyldiga föräldrarna utgör dock bidragsförskottet för vardera föräldern 17,5 % av basbeloppet, d. v. s. sammanlagt 35 %. Om barnet är berättigat till barnpension enligt lagen om allmän försäkring utgör bidragsförskottet 10 % av basbeloppet.

Barn till ensamstående vårdnadshavare är alltså genom bidragsförskotten garanterade ett generellt underhåll som i regel motsvarar 30 % av basbeloppet, vilket vid nuvarande basbeloppet 6 300 kr. innebär 1 890 kr. för barn och år. Bidragsförskott kan utgå oberoende av om underhållsbidrag fastställs eller ej och utan begränsning till det fastställda bidragets storlek. Om den underhållsskyldige i vederbörlig ordning själv betalar fastställt underhållsbidrag som är lägre än 30 % av basbeloppet, utgår mellanskillnaden i form av bidragsförskott, vilket då har karaktär av utfyllnadsbidrag. Bidragsförskott utgår till dess barnet fyller 16 år.

Utgifterna för den del av bidragsförskottet som inte ersätts av den underhållsskyldige bekostas till tre fjärdedelar av staten och till en fjärdedel av den kommun vars barnavårdsnämnd beviljat bidragsförskottet.

Olika undersökningar har visat att ensamstående barnförsörjare ofta har mycket låga inkomster och allmänt sett befinner sig i en besvärlig ekonomisk situation. Det är en angelägenhet för samhället att se till att de barn det här är fråga om tillförsäkras en tillfredsställande ekonomisk grundtrygghet. De ensamstående vårdnadshavarna får stöd dels genom särskilda förmåner i beskattningen och dels genom särskilda bidrag. Genom bidragsförskotten träder samhället in och ger enförälderfamiljen en ekonomisk grundtrygghet som komplement till barnbidraget. Barnet behöver därmed inte bli lidande om den underhållsskyldige föräldern är försumlig eller saknar förmåga att betala underhållsbidrag som når upp till bidragsförskottets garantinivå.

En höjning av bidragsförskotten från 25 % till 30 % av basbeloppet genomfördes så sent som den 1 januari 1969. I anslutning till den av chefen för finansdepartementet förordade skattereformen bör en ny höjning av bidragsförskotten genomföras den 1 januari 1971 för att ytterligare förstärka det familjepolitiska stödet åt ensamstående med barn. Jag förordar att bidragsförskottet då höjs från 30 % till 40 % av basbeloppet, vilket innebär en höjning med 630 kr. från 1 890 kr. till 2 520 kr. för barn och år vid basbeloppet 6 300 kr.

Då bidragsförskott utgår i förhållande till båda de underhållsskyldiga föräldrarna, bör bidragsförskottet för vardera föräldern höjas från 17,5 % till 25 % av basbeloppet, d. v. s. till sammanlagt 50 % för båda föräldrarna. För de fall barnet är berättigat till barnpension enligt lagen om allmän försäkring — i flertalet fall utgår då barnpension från både folkpensioneringen och ATP — bör nuvarande regler om bidragsförskott gälla i avvaktan på de förslag pensionsförsäkringskommittén beräknas lägga fram under året rörande efterlevandeförmånerna inom den allmänna försäkringen.

Jag vill i detta sammanhang också ta upp frågan om åldersgränsen för bidragsförskotten. Eftersom flertalet 16-åringar numera fortsätter sina studier ytterligare några år kan det uppstå ekonomiska svårigheter när bidragsförskottet upphör då barnet fyller 16 år. I fråga om andra familjepolitiska för-

måner gäller att allmänna barnbidraget ersätts av studiehjälpen när barnet fyller 16 år. Bostadstillägget till barnfamiljerna omfattar delvis även 16—17-åringar som uppbär studiehjälp. Delvis motsvaras även bostadstillägget av förmåner inom studiehjälpen. Det ekonomiska stöd som bidragsförskottet utgör bortfaller däremot helt utan att ersättas av någon motsvarighet inom studiehjälpen.

Familjepolitiska kommittén har i uppdrag att göra en allmän översyn av de familjepolitiska stödåtgärderna, däribland frågor som gäller åldersgränserna. Enligt min mening bör frågan om åldersgränsen för bidragsförskott kunna behandlas fristående från det övriga ekonomiska familjestödet. Bidragsförskottet är en speciell stödform på det sättet att det för den ensamstående utgör en ersättning för eller utfyllnad av den andre förälderns bidrag till barnets försörjning. När bidragsförskottet faller bort då barnet fyller 16 år får den ensamstående föräldern ensam bära den försörjningsbörda, som normalt bärs av båda föräldrarna till dess barnet får egen ekonomi. Ofta är det så att den underhållsskyldighet, som fastställts i dom eller avtal, numera gäller upp till 18 år. Men genom att bidragsförskottet upphör bortfaller garantin för att underhållet kommer den underhållsberättigade till godo. I många fall är dessutom det fastställda underhållsbidraget lägre än bidragsförskottet. Det förekommer också fall då bidragsförskott utgår utan att något underhållsbidrag finns fastställt.

Det förhållandet att bidragsförskottet upphör när barnet fyller 16 år drabbar i särskilt hög grad de sämst ställda bland de ensamstående barnförsörjarna. Det finns enligt min mening anledning att utsträcka den garanti som bidragsförskottet utgör till att gälla intill dess barnet fyller 18 år. Jag förordar att åldersgränsen för bidragsförskott höjs till 18 år samtidigt med höjningen av bidragsförskottens belopp, d. v. s. den 1 januari 1971.

Barn, som fyllt 16 år och därigenom förlorat rätten till bidragsförskott, kan genom de nya reglerna åter bli berättigat till bidragsförskott för tiden fram till dess barnet fyller 18 år. Ny ansökan skall göras i dessa fall.

Genom de här förordade ändringarna i reglerna för bidragsförskott beräknas ytterligare 120 milj. kr. komma att utgå i bidragsförskott. Eftersom höjningen av bidragsförskotten i många fall kommer att få karaktären av utfyllnadsbidrag utöver det fastställda underhållsbidraget, får man räkna med en relativt låg andel för återbetalningar från de underhållsskyldiga.

Samhällets nettokostnader för det utbyggda bidragsförskottet — med avdrag för återbetalningar från de underhållsskyldiga — kan beräknas uppgå till omkring 100 milj. kr. varav ca 65 milj. kr. avser höjning av bidragsbeloppen och 35 milj. kr. avser höjning av åldersgränsen. Enligt gällande bestämmelser svarar staten för tre fjärdedelar eller 75 milj. kr. medan kommunerna svarar för en fjärdedel eller 25 milj. kr.

Barnavårdsnämnderna betalar ut bidragsförskotten, och ersättningen från

staten erläggs till kommunerna för kalenderår i efterskott. Den förordade höjningen av bidragsförskotten påverkar därför inte anslagsbehovet på riksstaten för budgetåret 1970/71.

Bostadstillägg för barnfamiljer

Bostadstillägg för barnfamiljer utgår efter inkomstprövning som grundas på den beskattningsbara inkomsten. Om makarna och de barn under 16 år som helt eller delvis försörjs inom familjen har en sammanlagd förmögenhet som överstiger 30 000 kr. skall 20 % av del överskjutande beloppet läggas till den beskattningsbara inkomsten (prop. 1968: 42, SU 101, rskr 253, SFS 1968: 425—426).

1970 års allmänna fastighetstaxering kommer att medföra höjda fastighetstaxeringsvärden och därmed en nominell förmögenhetsökning för många barnfamiljer. Enligt de preliminärt åsatta taxeringsvärdena kommer den nya fastighetstaxeringen att i genomsnitt för hela landet innebära en höjning av taxeringsvärdena med 36 % för villafastigheter och 31 % för jordbruksfastigheter.

Mot bakgrunden av de höjda fastighetstaxeringsvärdena anser jag det motiverat att justera förmögenhetsreglerna när det gäller bostadstillägg för barnfamiljer. Jag förordar, att förmögenhetsgränsen höjs från 30 000 kr. till 50 000 kr. Den nya förmögenhetsgränsen bör gälla från den tidpunkt då de nya taxeringsvärdena börjar tillämpas vid inkomstprövningen. De nya bestämmelserna utfärdas i administrativ ordning.

I enlighet med det anförda har inom socialdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag,
- 2) lag om ändring i lagen (1964: 143) om bidragsförskott.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att dels antaga lagförslagen,

dels godkänna den av mig förordade ändringen i grunderna för bostadstillägg för barnfamiljer.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten